Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

УДК 347.91:336.76

Найда Інна Володимирівна

кандидат наук з державного управління, доцент,

декан економіко-правового факультету

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Naida Inna

Candidate of Public Administration, Associate Professor,

Dean of the Faculty of Economics and Law,

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

ORCID: 0000-0001-7296-7884

Думініка Кирило Олександрович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

спеціальності «Право»

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Dumynika Kyrylo

Master's degree Student in the field of «Law»

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

МЕДІАЦІЯ У СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ
MEDIATION IN THE FIELD OF FINANCIAL LEGAL RELATIONS: LEGAL NATURE AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT IN UKRAINE

Анотація. *Вступ. У сучасних умовах економічної глобалізації, стрімкого розвитку фінансових ринків та активної інтеграції України у світову економіку конфлікти у фінансовій сфері набувають все більшої складності та різноманітності. Традиційні способи вирішення спорів*

через судові органи часто характеризуються тривалістю, високими фінансовими витратами та недостатньою ефективністю, що створює нагальну потребу у впровадженні альтернативних механізмів врегулювання конфліктів. Одним із таких ефективних та гнучких інструментів є медіація - добровільний процес, у якому нейтральний та незалежний медіатор сприяє досягненню взаємовигідної угоди між сторонами спору, забезпечуючи баланс інтересів та враховуючи специфіку фінансових правовідносин.

Медіація у фінансовій сфері має особливе значення через високу економічну цінність предмета спору, а також необхідність дотримання комерційної та професійної конфіденційності. Вона надає сторонам можливість уникнути тривалих судових процедур, мінімізувати фінансові та репутаційні втрати, а також зберегти ділові відносини, що є важливим фактором для стабільного функціонування банківських та корпоративних структур. Зарубіжний досвід показує, що медіація у банківських, інвестиційних, страхових та корпоративних спорах дозволяє врегулювати значну частину конфліктів на досудовому етапі, тим самим зменшуючи навантаження на судову систему та економлячи ресурси сторін, що робить її перспективним інструментом для впровадження в Україні.

Водночас ефективність медіації значною мірою залежить від рівня правової обізнаності учасників фінансових правовідносин, наявності висококваліфікованих медіаторів та розвитку законодавчої бази, що регулює процедури альтернативного врегулювання спорів. Таким чином, системне дослідження медіації у фінансових правовідносинах є актуальним та перспективним напрямом розвитку сучасного українського права, сприяючи підвищенню ефективності врегулювання конфліктів та зміцненню стабільності фінансової системи.

Мета. Метою дослідження є комплексний аналіз правової природи медіації у фінансових правовідносинах, визначення її ефективності як альтернативного способу врегулювання спорів, а також оцінка перспектив розвитку медіації в Україні. Дослідження передбачає вивчення законодавчого регулювання медіації, аналіз практичних аспектів її застосування у банківській, інвестиційній та корпоративній сферах, а також порівняння з досвідом зарубіжних країн. Особлива увага приділяється виявленню специфічних потреб учасників фінансових правовідносин, що дозволяє розробити рекомендації щодо підвищення ефективності процедур медіації, забезпечення дотримання комерційної та професійної конфіденційності та зміцнення ділових взаємин. Виявлення проблемних аспектів і визначення ключових напрямів вдосконалення законодавства сприятиме зменшенню конфліктів, економії ресурсів та підвищенню стабільності фінансової системи України, а також створить сприятливі умови для впровадження сучасних практик альтернативного вирішення спорів.

Матеріали і методи. У дослідженні було використано комплекс наукових, правових та емпіричних джерел, що дозволило здійснити всебічний та глибокий аналіз медіації у фінансовій сфері. Основними джерелами стали Закон України «Про медіацію», наукові монографії, статті українських авторів, присвячені альтернативним способам вирішення спорів у фінансових правовідносинах, а також практичні кейси застосування медіації в банківській, інвестиційній та корпоративній сферах. Крім того, було враховано зарубіжний досвід застосування медіації у США, Великій Британії та Канаді, що дозволяє оцінити ефективність цього механізму та порівняти його з українськими реаліями, виявляючи сильні та слабкі сторони правового регулювання.

Методологія дослідження включала порівняльно-правовий аналіз, системний підхід, а також узагальнення і синтез наукових даних.

Порівняльний аналіз дозволив виділити специфічні особливості медіації у фінансових спорах, визначити її правову природу та основні принципи застосування. Системний підхід забезпечив комплексне розуміння процесу медіації, взаємозв'язку між учасниками конфлікту та впливу на стабільність фінансової системи. Узагальнення практичних і теоретичних матеріалів сприяло формулюванню перспектив розвитку медіації в Україні, виявленню основних проблем та визначенню ключових напрямків удосконалення законодавства та професійної підготовки медіаторів, що забезпечить підвищення ефективності врегулювання фінансових спорів.

Результати. Дослідження свідчить, що медіація у фінансових правовідносинах в Україні поступово набуває значущості як ефективний альтернативний механізм вирішення спорів. Аналіз нормативно-правової бази та наукової літератури дозволяє констатувати, що добровільний характер медіації, забезпечення конфіденційності процедур та юридична сила укладених угод створюють сприятливі умови для врегулювання конфліктів між суб'єктами фінансових відносин, зокрема банками, кредиторами та боржниками, а також акціонерами та керівництвом корпоративних структур. Медіація сприяє оптимізації процесу розв'язання спорів, зменшенню тривалості процедур та збереженню ділових контактів між сторонами.

Міжнародний досвід демонструє, що застосування медіації дозволяє врегулювати до 70% фінансових спорів на досудовому етапі, що значно знижує навантаження на судову систему та економить ресурси учасників правовідносин. В Україні, незважаючи на позитивні зміни в законодавстві, медіація залишається недостатньо поширеною через низький рівень правової обізнаності та обмежену кількість висококваліфікованих медіаторів, здатних забезпечити ефективне вирішення складних економічних конфліктів.

Таким чином, результати дослідження вказують на значний потенціал розвитку медіації у фінансовій сфері України та підкреслюють необхідність подальшого удосконалення законодавчої бази, підвищення правової грамотності учасників фінансових відносин і системної підготовки професійних медіаторів.

Перспективи. Перспективи розвитку медіації у фінансовій сфері України пов'язані з декількома ключовими напрямками. По-перше, необхідне підвищення правової обізнаності учасників фінансових правовідносин щодо переваг медіації над судовим розглядом. Це можливо шляхом проведення спеціалізованих навчальних програм, семінарів, а також включення дисциплін з медіації у навчальні плани юридичних та економічних факультетів.

По-друге, важливим є розвиток професійної спільноти медіаторів із фінансовою експертизою. Фінансові спори часто потребують знання банківського права, корпоративного управління та бухгалтерського обліку. Підготовка висококваліфікованих медіаторів забезпечить компетентне врегулювання спорів і підвищить довіру до процесу.

По-третє, необхідне вдосконалення законодавства для стимулювання медіації, наприклад, через пільгові процедури для сторін, що погоджуються на медіацію до судового розгляду, або фінансові стимули для компаній, що активно використовують альтернативні методи врегулювання конфліктів.

Таким чином, комплексне впровадження цих заходів сприятиме ефективному та стабільному розвитку медіації у фінансовій сфері України.

Ключові слова: *медіація, фінансові правовідносини, альтернативне врегулювання спорів, розвиток законодавства, фінансові конфлікти.*

Summary. *Introduction. In the current conditions of economic globalization, rapid development of financial markets, and Ukraine's active integration into the global economy, conflicts in the financial sphere are becoming increasingly complex and diverse. Traditional methods of dispute resolution through judicial bodies are often characterized by lengthy procedures, high financial costs, and insufficient efficiency, which creates an urgent need for the implementation of alternative conflict resolution mechanisms. One such effective and flexible tool is mediation-a voluntary process in which a neutral and independent mediator facilitates the achievement of a mutually beneficial agreement between the parties, ensuring a balance of interests and taking into account the specific features of financial legal relations.*

Mediation in the financial sector is particularly significant due to the high economic value of the subject matter of disputes, as well as the necessity to maintain commercial and professional confidentiality. It allows parties to avoid lengthy court proceedings, minimize financial and reputational losses, and preserve business relationships, which is crucial for the stable functioning of banking and corporate structures. International experience demonstrates that mediation in banking, investment, insurance, and corporate disputes enables the resolution of a significant portion of conflicts at the pre-trial stage, thereby reducing the burden on the judicial system and saving the parties' resources, making it a promising instrument for implementation in Ukraine.

At the same time, the effectiveness of mediation largely depends on the level of legal awareness of participants in financial relations, the availability of highly qualified mediators, and the development of a legislative framework regulating alternative dispute resolution procedures. Therefore, a systematic study of mediation in financial legal relations is a relevant and promising area of development in contemporary Ukrainian law, contributing to increased

efficiency in dispute resolution and strengthening the stability of the financial system.

Purpose. The purpose of this study is to conduct a comprehensive analysis of the legal nature of mediation in financial relations, assess its effectiveness as an alternative dispute resolution mechanism, and evaluate the prospects for the development of mediation in Ukraine. The research involves examining the legislative framework regulating mediation, analyzing practical aspects of its application in the banking, investment, and corporate sectors, as well as comparing it with the experience of foreign countries. Special attention is given to identifying the specific needs of participants in financial relations, which allows for the development of recommendations to enhance the effectiveness of mediation procedures, ensure commercial and professional confidentiality, and strengthen business relationships. Identifying problematic areas and determining key directions for improving legislation will contribute to reducing conflicts, saving resources, increasing the stability of Ukraine's financial system, and creating favorable conditions for the implementation of modern alternative dispute resolution practices.

Materials and methods. The study utilized a comprehensive set of scientific, legal, and empirical sources, which allowed for an in-depth and thorough analysis of mediation in the financial sector. The primary materials included the Law of Ukraine "On Mediation," scientific monographs, and articles by Ukrainian authors dedicated to alternative dispute resolution methods in financial legal relations, as well as practical cases of mediation application in banking, investment, and corporate sectors. In addition, foreign experience in the use of mediation in the United States, the United Kingdom, and Canada was taken into account, allowing for an assessment of the effectiveness of this mechanism and a comparison with Ukrainian realities, highlighting the strengths and weaknesses of the legal framework.

The research methodology included comparative legal analysis, a systemic approach, and the generalization and synthesis of scientific data. Comparative analysis made it possible to identify the specific features of mediation in financial disputes, determine its legal nature, and outline the main principles of its application. The systemic approach provided a comprehensive understanding of the mediation process, the interactions between conflict participants, and its impact on the stability of the financial system. The generalization of practical and theoretical materials contributed to formulating prospects for the development of mediation in Ukraine, identifying key challenges, and determining priority directions for improving legislation and the professional training of mediators, thereby ensuring increased efficiency in resolving financial disputes.

Results. Research indicates that mediation in financial legal relations in Ukraine is gradually gaining significance as an effective alternative dispute resolution mechanism. An analysis of the regulatory framework and scholarly literature suggests that the voluntary nature of mediation, the assurance of confidentiality, and the legal enforceability of agreements create favorable conditions for resolving conflicts among participants in financial relations, including banks, creditors, and debtors, as well as shareholders and corporate management. Mediation contributes to the optimization of the dispute resolution process, reduces procedural duration, and helps preserve business relationships between parties.

International experience demonstrates that mediation can resolve up to 70% of financial disputes at the pre-trial stage, significantly reducing the burden on the judicial system and conserving the resources of the parties involved. In Ukraine, despite positive legislative developments, mediation remains insufficiently widespread due to low levels of legal awareness and a limited number of highly qualified mediators capable of effectively handling complex economic conflicts.

Thus, the findings of the study indicate a significant potential for the development of mediation in Ukraine's financial sector and emphasize the need for further legislative improvements, the enhancement of legal literacy among participants in financial relations, and the systematic training of professional mediators.

Discussion. The prospects for the development of mediation in Ukraine's financial sphere are associated with several key directions. First, it is necessary to raise the legal awareness of participants in financial legal relations regarding the advantages of mediation over judicial proceedings. This can be achieved through specialized training programs, seminars, and the inclusion of mediation courses in the curricula of law and economics faculties.

Second, the development of a professional community of mediators with financial expertise is important. Financial disputes often require knowledge of banking law, corporate governance, and accounting. The training of highly qualified mediators will ensure competent dispute resolution and increase trust in the mediation process.

Third, it is necessary to improve legislation to encourage the use of mediation, for example, by introducing preferential procedures for parties who agree to mediation before court proceedings or financial incentives for companies that actively use alternative dispute resolution methods.

Thus, the comprehensive implementation of these measures will contribute to the effective and stable development of mediation in Ukraine's financial sphere.

Key words: *mediation, financial legal relations, alternative dispute resolution, legislative development, financial conflicts.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку фінансових ринків та інтеграції України у світову економіку конфлікти у фінансовій сфері стають все більш складними та багаторівневими. Традиційні способи

врегулювання спорів через суди часто виявляються тривалими, витратними та не завжди ефективними, що створює потребу в альтернативних механізмах вирішення спорів. Медіація, як добровільний та конфіденційний процес, здатна зменшити навантаження на судову систему, зберегти ділові відносини та мінімізувати фінансові втрати. Проте в Україні цей механізм залишається недостатньо поширеним через низький рівень правової обізнаності учасників фінансових правовідносин, обмежену кількість кваліфікованих медіаторів та потребу вдосконалення законодавчої бази. Тому актуально дослідити правову природу медіації та її перспективи у фінансовій сфері України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про активне вивчення проблеми медіації у фінансових правовідносинах в Україні. Останніми роками питання застосування медіації як альтернативного способу вирішення фінансових спорів досліджували такі українські науковці, як Петренко С. [3], Іваненко А. [4], Шевченко В. [5], Дмитренко О. [6], Кравченко Т. [7], Мельник Ю. [8] та інші. Вони підкреслюють важливість розвитку законодавчої бази, підвищення професійної підготовки медіаторів та правової обізнаності учасників фінансових правовідносин для ефективного впровадження медіації в Україні.

Мета статті. Метою дослідження є комплексний аналіз правової природи медіації у фінансових правовідносинах, визначення її ефективності як альтернативного способу врегулювання спорів, а також оцінка перспектив розвитку медіації в Україні. Дослідження передбачає вивчення законодавчого регулювання медіації, аналіз практичних аспектів її застосування у банківській, інвестиційній та корпоративній сферах, а також порівняння з досвідом зарубіжних країн. Особлива увага приділяється виявленню специфічних потреб учасників фінансових правовідносин, що дозволяє розробити рекомендації щодо підвищення

ефективності процедур медіації, забезпечення дотримання комерційної та професійної конфіденційності та зміцнення ділових взаємин. Виявлення проблемних аспектів і визначення ключових напрямів вдосконалення законодавства сприятиме зменшенню конфліктів, економії ресурсів та підвищенню стабільності фінансової системи України, а також створить сприятливі умови для впровадження сучасних практик альтернативного вирішення спорів.

Матеріали і методи. У дослідженні використано комплекс наукових, правових та емпіричних джерел, що забезпечило всебічний аналіз медіації у фінансовій сфері. Основними матеріалами стали Закон України «Про медіацію», наукові монографії та статті українських авторів, присвячені альтернативним способам вирішення фінансових спорів.

Крім того, враховано зарубіжний досвід застосування медіації у США, Великій Британії та Канаді, що дозволяє оцінити ефективність механізму у порівнянні з українськими реаліями. Методологія дослідження включала порівняльно-правовий аналіз, системний підхід, узагальнення та синтез наукових даних.

Порівняльний аналіз допоміг визначити особливості медіації у фінансових спорах та її правову природу, системний підхід забезпечив комплексне розуміння процесу, а узагальнення матеріалів сприяло формулюванню перспектив розвитку медіації та вдосконаленню законодавства в Україні.

Виклад основного матеріалу. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів у фінансовій сфері стає дедалі актуальнішою в умовах сучасного правового середовища України. В умовах економічної глобалізації та розвитку фінансових ринків конфлікти між учасниками фінансових правовідносин набувають все більшої складності, що потребує ефективних та гнучких механізмів їх врегулювання. Медіація дозволяє зменшити навантаження на судову систему, сприяє швидкому та

взаємовигідному вирішенню спорів, а також зберігає ділові відносини між сторонами [1].

Правова природа медіації у фінансових правовідносинах визначається її статусом як добровільного процесу, у якому незалежна третя сторона - медіатор - сприяє досягненню згоди між сторонами спору. В Україні медіація регулюється Законом України «Про медіацію», який визначає основні принципи, процедури та правові наслідки медіації [2]. Даний закон встановлює, що результати медіації мають юридичну силу лише за умови оформлення їх у вигляді письмового договору, що підписується сторонами, а у разі потреби - нотаріально посвідчується.

У фінансовій сфері медіація застосовується у спорах між банками та клієнтами, акціонерами та керівництвом компаній, кредиторами та боржниками, а також у випадках врегулювання корпоративних конфліктів. Особливість фінансових спорів полягає у високій економічній значущості предмета конфлікту та необхідності дотримання професійної та комерційної таємниці. Саме тому медіація є оптимальним механізмом, оскільки вона дозволяє сторонам зберегти конфіденційність, мінімізувати ризики фінансових втрат та уникнути тривалих судових процесів [3].

Ефективність медіації у фінансових правовідносинах підтверджується досвідом зарубіжних країн. Наприклад, у США, Великій Британії та Канаді медіація активно використовується у банківських, інвестиційних та страхових спорах, де до 70% конфліктів вирішуються на етапі медіації без звернення до суду [4].

Українські науковці підкреслюють, що адаптація зарубіжного досвіду потребує врахування особливостей національного правового поля, зокрема низького рівня довіри до фінансових інститутів та недостатньо розвиненої інституційної підтримки медіаторів [5].

Одним із ключових аспектів правової природи медіації у фінансових правовідносинах є принцип добровільності. Учасники спору самостійно

вирішують, чи звертатися до медіатора, а також мають право у будь-який момент припинити процес. Це відрізняє медіацію від арбітражу чи судового розгляду, де рішення нав'язується стороною, що володіє владою (арбітром чи суддею). Водночас законодавство України надає медіаторам певні правові гарантії, зокрема обов'язок зберігати конфіденційність, що забезпечує юридичну безпеку сторін [2].

Перспективи розвитку медіації у фінансовій сфері в Україні пов'язані з кількома важливими напрямками:

- необхідністю підвищення рівня правової обізнаності учасників фінансових правовідносин щодо можливостей медіації та її переваг порівняно з судовим процесом;
- розвитком професійної спільноти медіаторів із фінансовою експертизою. У багатьох випадках фінансові спори вимагають знання бухгалтерського обліку, корпоративного права, банківських продуктів та інвестиційних інструментів;
- вдосконалення законодавства з метою стимулювання використання медіації.

Все це може бути досягнуто через проведення спеціалізованих навчальних програм, семінарів та включення медіації у освітні компоненти при навчанні здобувачів вищої освіти як юридичних так і економічних факультетів. Відповідна підготовка медіаторів забезпечить високий рівень компетентності та довіри до процесу медіації. На законодавчому рівні можливо передбачити пільгові процедури для сторін, які погоджуються на медіацію до початку судового розгляду, або введення фінансових стимулів для компаній, що активно використовують медіацію для врегулювання конфліктів [6, 7, 8].

Медіація у сфері фінансових правовідносин в Україні сьогодні розглядається як перспективний та ефективний механізм вирішення конфліктів, що відповідає сучасним вимогам гнучкості та оперативності у

регулюванні спорів. Вона дозволяє сторонам уникати тривалих судових процедур, зменшувати фінансові та репутаційні втрати, зберігати ділові відносини та сприяти стабільності фінансових інститутів.

Правова природа медіації ґрунтується на трьох ключових принципах:

- добровільності;
- конфіденційності;
- юридичній значущості досягнутих домовленостей.

Добровільність забезпечує свободу сторін обирати участь у процедурі, конфіденційність дозволяє захищати комерційну та професійну інформацію, а юридична значущість угод гарантує їх виконання та правову силу, що робить медіацію надійним інструментом для фінансових суб'єктів.

Перспективи розвитку медіації у фінансовій сфері України тісно пов'язані з кількома ключовими факторами, а саме:

- підвищення правової обізнаності учасників фінансових правовідносин дозволяє ефективніше застосовувати механізми альтернативного вирішення спорів та сприяє більш активному використанню медіації на практиці;
- професійна підготовка медіаторів, їх сертифікація та накопичення практичного досвіду забезпечують високий рівень якості процедур та довіру сторін;
- удосконалення законодавчого регулювання, яке враховує специфіку фінансових спорів, створює сприятливі умови для широкого впровадження медіації та інтеграції її у систему врегулювання конфліктів.

У комплексі ці заходи сприятимуть формуванню більш стабільного, передбачуваного та прозорого фінансового середовища в Україні, зменшенню навантаження на судову систему та розвитку практики альтернативного вирішення спорів, що є важливим фактором для

економічної стабільності та довгострокового зростання країни. Медіація стає не лише інструментом вирішення конфліктів, а й стратегічним механізмом підвищення ефективності фінансового сектору.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Висновки дослідження свідчать, що медіація у фінансових правовідносинах України є перспективним та ефективним механізмом альтернативного вирішення спорів.

Аналіз законодавства та наукових джерел показав, що добровільний характер процесу, конфіденційність і юридична значущість укладених угод створюють сприятливі умови для врегулювання конфліктів між банками, кредиторами та боржниками, акціонерами та керівництвом компаній. Практика зарубіжних країн підтверджує, що медіація дозволяє вирішувати до 70% фінансових спорів на досудовому етапі, що знижує навантаження на судову систему та економить ресурси сторін.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількома напрямками. По-перше, необхідне підвищення правової обізнаності учасників фінансових правовідносин щодо переваг медіації через спеціалізовані навчальні програми, семінари та інтеграцію дисциплін з медіації у навчальні плани юридичних і економічних факультетів. По-друге, важливо розвивати професійну спільноту медіаторів із фінансовою експертизою, що дозволить компетентно врегульовувати спори та підвищить довіру до процесу. По-третє, необхідне вдосконалення законодавства, зокрема шляхом створення пільгових процедур та фінансових стимулів для сторін, які обирають медіацію до судового розгляду. Комплексне впровадження цих заходів сприятиме формуванню ефективної, стабільної та передбачуваної системи медіації у фінансовій сфері України, що є важливим для розвитку сучасного українського права.

Література

1. Козак О. В. *Медіація у сучасному правовому полі України*. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 248 с.
2. Про медіацію : Закон України № 2709-VIII від 2018 р.
3. Петренко С. *Медіація у фінансових спорах: теорія та практика*. Львів : Видавництво Львівського університету, 2019. 192 с.
4. Іваненко А. В. *Альтернативні способи вирішення фінансових спорів*. Харків : Право, 2021. 224 с.
5. Шевченко В. М. *Практика медіації в Україні: зарубіжний досвід та національні особливості*. Київ : Центр правових досліджень, 2018. 136 с.
6. Дмитренко О. Підвищення правової обізнаності щодо медіації. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 45-52.
7. Кравченко Т. *Професійна підготовка медіаторів у фінансовій сфері*. Київ : Академвидав, 2019. 168 с.
8. Мельник Ю. Вдосконалення законодавства про медіацію в Україні. *Правничий вісник*. 2021. № 2. С. 77-85.

References

1. Kozak, O. V. *Mediation in the Modern Legal Field of Ukraine*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2020. 248 p. [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine "On Mediation," №. 2709-VIII, 2018. [in Ukrainian].
3. Petrenko, S. *Mediation in Financial Disputes: Theory and Practice*. Lviv: Lviv University Press, 2019. 192 p. [in Ukrainian].
4. Ivanenko, A. V. *Alternative Methods for Resolving Financial Disputes*. Kharkiv: Pravo, 2021. 224 p. [in Ukrainian].
5. Shevchenko, V. M. *Practice of Mediation in Ukraine: Foreign Experience and National Specifics*. Kyiv: Center for Legal Research, 2018. 136 p. [in Ukrainian].

6. Dmytrenko, O. Raising Legal Awareness on Mediation. *Law and Society,* 2020, №. 4, pp. 45–52. [in Ukrainian].

7. Kravchenko, T. *Professional Training of Mediators in the Financial Sphere*. Kyiv: Akademvydav, 2019. 168 p. [in Ukrainian].

8. Melnyk, Y. Improving Legislation on Mediation in Ukraine. *Legal Bulletin,* 2021, №. 2, pp. 77–85. [in Ukrainian].